

УДК 342.9:351.74

ОЛЬГА СЕРГІЙВНА ТАРАН,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративних та цивільно-правових дисциплін
Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-6302-2176>

НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА НІМЕЧЧИНИ ЩОДО ПОВНОВАЖЕНЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Однією із основних складових удосконалення вітчизняного законодавства є його адаптація до європейських та світових стандартів, зокрема у сфері правового статусу поліцейських. З огляду на це, вивчення сучасних тенденцій розвитку поліцейського права Федеративної Республіки Німеччина є актуальним та спрямованим на виокремлення основних аспектів реформ у сфері повноважень поліцейських.

Правовою підставою реформування німецького законодавства про поліцію стало прийняття 27 квітня 2016 року Регламенту Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних). Відповідно до пунктів 86 та 88 цього Регламенту контролер даних повинен повідомити особу про порушення захисту її персональних даних, дотримуючись настанов правоохоронних органів. Таким чином, організація, повідомляючи особу про порушення її персональних даних, має враховувати законні інтереси правоохоронних органів, а саме не допустити дострокове розкриття інформації щодо обставин справи про порушення персональних даних, яка може розслідуватись поліцією [1].

Соціальними та політичними передумовами оновлення німецького законодавства про поліцію став наїзд вантажівки на різдвяний ярмарок у Берліні у 2016 році, під час якого загинули 12 людей та отримали поранення 50 людей. Враховуючи дані обставини, а також положення Загального регламенту про захист даних ЄС, було прийнято рішення про необхідність оновлення німецького законодавства у сфері повноважень поліцейських.

Реформа розпочалась у 2018 році та спрямована на внесення федеральними землями, що входять до складу Німеччини, змін у своє внутрішнє законодавство та не передбачає створення єдиного федерального закону. У рамках реформи зміни щодо повноважень поліцейських станом на березень 2019 року внесені у законодавство таких федеральних земель: Баварія, Північний Рейн-Вестфалія, Баден-Вюртемберг, Бранденбург. На даний час на розгляді перебувають законопроекти Саксонії та Північної Саксонії, а поданими до розгляду є законопроекти у федеральних землях Шлезвіг-Гольштейн та Берлін. Реформа передбачає розширення повноважень поліцейських та неоднозначно сприймається населенням, зокрема у багатьох федеральних землях відбулись протести щодо законодавчих нововведень [2].

Основними напрямками реформи є:

- введення у законодавство поняття загрозна небезпека (*drohende Gefahr*), яке є підставою для застосування поліцейськими додаткових превентивних заходів, зокрема у Законі щодо модернізації прав поліцейських Баварії передбачено, що у випадку загрозна небезпеки поліцейські можуть здійснювати моніторинг пошукових запитів особи в інтернеті або її мобільних сервісів. Таким чином, загрозна небезпека не передбачає необхідність поліції точно знати про місце та час, коли особа планує вчинити певний злочин, а дозволяє застосовувати превентивні заходи у разі ймовірної загрози того, що особа планує вчинити злочин [3];

- надання поліції на підставі санкції судді доступу до інформації, що міститься на сервісах Whats-App та інших месенджерах у разі, якщо особа нещодавно вчинила злочин. Дане положення критикується представниками організацій у сфері захисту прав людини, адже таким чином законодавець дозволив поліції переглядати персональні дані особи лише на підставі вчинення нею колись правопорушення. Натомість поліцейські обумовлюють необхідність введення відповідного положення до закону про права поліцейських Північної Рейн-Вестфалії тим, що багато потенційних терористів під час планування терористичних актів використовують месенджери. Відповідно до реформи такі дії не можуть застосовуватись щодо адвокатів, нотаріусів та інших службовців, які за законодавством зобов'язані зберігати професійну таємницю;

- право здійснювати попередній збір ДНК-матеріалів без спеціальної санкції судді, зокрема слідів волосся, потожирових речовин, слини тощо та вносити отриману таким чином інформацію до баз даних поліції з метою їх подальшого використання при розслідуванні злочинів;

- використання поліцейськими постійно ввімкнутих нагрудних відеореєстраторів для здійснення попереднього запису подій під час масових заходів;
- можливість встановлювати камери у внутрішніх та службових приміщеннях, у тому числі у приватних квартирах за наявності загрозової небезпеки. Відсутність чітко визначених умов здійснення цих дій суттєво розширює компетенцію поліцейських та є загрозою посягання на низку прав людини, зокрема права на недоторканість житла, особисту та сімейну таємницю;
- право поліцейських застосовувати ручні гранати за наявності небезпеки для життя людей, у тому числі у випадку наїзду транспортного засобу на пішоходів [4].

Висновок. Розвиток технологій та зростання світового показнику тероризму обумовлюють необхідність удосконалення європейського законодавства у сфері розширення повноважень поліції та превентивних заходів, які можуть нею застосовуватись. Основні аспекти реформи німецького законодавства охоплюють наділення поліцейських додатковими повноваженнями, зокрема щодо превентивного прослуховування та перегляду персональної інформації фізичних осіб, їх особистої переписки у соціальних мережах та месенджерах, попередній збір ДНК-матеріалів, використання спеціальних засобів під час масових заходів у разі загрозової небезпеки.

Список бібліографічних посилань

1. Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) : регламент Європейського парламенту і Ради (ЄС) від 27.04.2016 № 2016/679 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16 (дата звернення: 25.03.2019).
2. *Großdemo gegen Polizeiaufgabengesetz*. URL: <https://www.br.de/nachricht/no-pag-demo-muenchen-verlaeuft-friedlich-100.html> (дата звернення: 25.03.2019).
3. Gesetz zur Neuordnung des bayerischen Polizeirechts vom 30.01.2018. URL: https://www.bayern.landtag.de/www/ElanTextAblage_WP17/Drucksachen/Basisdrucksachen/0000013000/0000013038.pdf (дата звернення: 25.03.2019).
4. Alle Fragen und Antworten rund ums neue Polizeigesetz in NRW. URL: <https://www.waz.de/politik/landespolitik/mehr-rechte-fuer-die-polizei-id216002091.html> (дата звернення: 25.03.2019).

Одержано 26.03.2019

УДК 342.95

ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ ТОЛОЧКО,

ад'юнкт

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-3297-5668>

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Проблеми адекватного, відповідно до мети, застосування правових засобів, їх своєчасного і якісного удосконалення та визнання, становить великий науковий та практичний інтерес, оскільки належно обрані правові засоби сприяють попередженню та припиненню правопорушень, вихованню суспільства в дусі дотримання приписів нормативно-правових актів. Проте категорія «правові засоби» і похідна від неї «адміністративно-правові засоби» не вичерпно визначені в правовій науці, у юридичній літературі ці категорії часто вільно трактуються і застосовуються переважно як узагальнюючі поняття з надто широким змістом. Наслідком реформування ОВС стала ліквідація міліції і створення Національної поліції як нової формації служіння суспільству. Зазначене свідчить про необхідність переоцінки традиційних для науки адміністративного права адміністративно-правових засобів крізь призму діяльності Національної поліції, зміст якої полягає у «наданні поліцейських послуг», зокрема, у сфері охорони економічних прав і свобод людини, а також економічних інтересів суспільства і держави.

Термін «засіб» дуже близький за своїм змістом до термінів «спосіб», «метод», «захід», які у значній мірі навіть збігаються. Аналіз зазначених категорій дає можливість стверджувати, що їм притаманні як спільні, так і відмінні риси. Спільними для засобу, способу та заходу є те, що вони